

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра етнології і археології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Етноісторична антропологія давнього
населення Карпатського регіону»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Етнологія»

Спеціальність В9 «Історія та археологія»

Затверджено на засіданні
кафедри етнології і археології
Протокол № 6 від 11 грудня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Етноісторична антропологія давнього населення Карпатського регіону»
Викладач (-і)	Кочкін Ігор Тарасович Боян-Гладка Світлана Петрівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-87
Е-mail викладача	svitlana.boian-hladka@cnu.edu.ua igor.kochkin@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний Вибіркова навчальна дисципліна.
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год: 12 годин лекцій, 18 годин семінарських занять, 60 годин самостійна робота
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Щосереди з 15.00 год. до 17.00 год. у 607 аудиторії ГК
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальний курс «Етноісторична антропологія давнього населення Карпатського регіону» посідає чільне місце в системі фахової підготовки істориків та археологів спеціальності 032 «Історія та археологія».</p> <p>Навчальна дисципліна розкриває процеси давньої етнічної історії країн Карпатського регіону (Румунія, Угорщина, Словаччина, Польща, Україна) в контексті європейського і азійського цивілізаційного виміру. Вивчаючи курс «Етнічна історія давнього населення Карпатського регіону» студенти освоюють основні етнічні процеси, які відбувалися в межах країн Карпатського регіону та археологічні джерела впродовж палеоліту, мезоліту, неоліту, енеоліту, раннього залізного віку.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни: підготувати висококваліфікованих фахівців у галузі археології та історії, що володіють знаннями з теорії та практики історичних дисциплін, основ археології, суспільних наук; здатних адаптуватися до нових професій, видів та форм зайнятості в умовах швидких темпів розвитку світової спільноти та глобалізації світу; систематизувати історичні знання студентів через конкретизацію давньої етнічної історії країн Карпатського регіону (Румунія, Угорщина, Словаччина, Польща, Україна) в контексті європейського і азійського цивілізаційного процесу.</p> <p>Цілі навчальної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • подати студентам системний виклад матеріалу курсу „Етноісторична антропологія давнього населення Карпатського регіону”; • дослідити етнічні процеси в Карпатському регіоні в часи палеоліту, мезоліту, неоліту, енеоліту, раннього залізного віку; • проаналізувати основні археологічні культури, їхнє значення • показати порівняльну характеристику етнічної історії країн Карпатського регіону протягом історії давнього часу; • використовувати здобуті знання на практиці. 	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02. Здатність працювати автономно.
ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК01. Здатність виявляти та досліджувати історичні, етнографічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.
СК02. Здатність здійснювати історичні та етнологічні дослідження, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
СК03. Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень.
СК09. Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності.
СК11. Здатність планувати і виконувати наукові дослідження в галузі історії, археології та етнології.

Програмні результати навчання

- ПР01. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної етноантропології, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень у сфері антропології.
ПР03. Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.
ПР04. Застосовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.
ПР08. Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, участі у наукових й етнографічних експедиціях.
ПР10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3-й семестр	032 «Історія та археологія» освітня програма «Етнологія»	2-й курс	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	семінари	самоств. роб
Тема 1. Вступ до курсу.	2		10
Тема 2. Етнічна історія давнього населення Карпатського регіону доби палеоліту.		2	6
Тема 3. Населення Карпатського регіону доби мезоліту та неоліту: господарство та заняття.	2	2	8
Тема 4. Загальні риси етнокультурних процесів у Карпатському регіоні за доби раннього металу.	2	4	10
Тема 5. Етнокультурні і етнополітичні процеси в Карпатському регіоні в зоні заселення германців	2	2	4
Тема 6. Карпатсько-дунайська прабатьківщина слов'ян як історична гіпотеза.	2	2	6
Тема 7. Етнічна історія Карпатського регіону в середині I тисячоліття.		4	10
Тема 8: Раньосередньовічна концепція походження українського етносу.	2	2	6
ЗАГ:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі заліку. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 40 балів), балу за контрольну роботу (максимально 40 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 20 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів.</p>		
Вимоги до письмової роботи	<p>Написання письмової контрольної роботи (можливий варіант здачі тестування у системі дистанційного навчання) є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу/ не склав контрольний тест, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з даної дисципліни.</p> <p>Контрольна робота включає: 4 теоретичні завдання (оцінюються по 10 балів кожне) або 40 запитань у системі дистанційного навчання.</p>		
Семінарські заняття	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.</p> <p>Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.</p>		

Самостійна робота та індивідуальне завдання	Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю та підготовки запитальника по темі майбутньої кваліфікаційної роботи, а також оформленні опитувань респондентів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт.
Підсумковий контроль	Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Для того, щоб одержати залік, необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 40 балів), балу за контрольну роботу (максимально 40 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 20 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів.

8. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Контрольна письмова робота має бути виконана на 7 семінарському занятті. У якості індивідуального завдання здобувач замість складання запитальника та проведення опитувань, може підготувати до друку тези конференції, присвячені тематиці своєї кваліфікаційної роботи. Тези чи стаття мають відповідати усім вимогам, містити наукову новизну та належно оформлений бібліографічний апарат.

Академічна доброчесність:

Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять:

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою успішного складання заліку з курсу. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає прездачу усіх невиконаних завдань в силу запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год. – 17.00 год.

Пропущене заняття здобувач може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині доби бронзи та раннього заліза. К., 1982
2. Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині ранньослов'янського і давньоруського періодів. К., 1982.
3. Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині кам'яного віку. К., 1981
4. Бандрівський, М., Кобаль, Й., Крушельницька, Л., 1993. *Пам'ятки гальштатського періоду в межиріччі Вісли, Дністра і Прип'яті*. Київ.
5. Баран, В., 2007. *Етногенез українського народу (Короткий нарис)*. Київ
6. Вакуленко, Л.В., 2010. *Українські Карпати в пізньоримський час (етнокультурні та соціально-економічні процеси)*. Київ.
7. *Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат: Археологія та антропологія*. Т. 1. Львів, 1999.
8. Залізник, Л.Л., 1996. *Походження українського народу*. Київ.
9. Залізник, Л.Л., 2012. *Стародавня історія України*. Київ.
10. Ситник, О., 2012. *Культурна антропологія: походження людини і суспільства*. Львів: Вид-во Львівської політехніки.
11. Юрій, М.Ф., 2008. *Етногенез українського народу: навчальний посібник*. Київ.

